

nink naise se pääle, arsti ammetit pidada, ehk nema kül sest mite midake ei mõista. Kooli-raamatu neljandaman jaun, päälkirjaga: Lühikenne õppetüs terwisse hoidmisest, Tartus 1854, tohter Kreug, waldi kirjutetu, loeme 30. lehek. pääl: „Pettised ja walleliffud on teil ma arstid, kes kidadwad tõbbe firest woima parrandada, siiski ei lehya seadusest, egga haigussest middagi ei tunne. Remmad ei mõista arsti-rohtude wahhel mitte wähhemat wahhet tehya, kus üks ja teine asji sünnib terwitada. Ennamist on nisuggused ma arstid laisad ja weddelajad, kes töga pätoidust ei wiitsi murretseda, waid teiste rumalussest matti wõtwad ja seddawisi leiwa pallokest endale teniwad. Suur on ka se rummalus, kui inimesesed ussuvad, et teine sõnnadega, lausomisega ja pobbisemisega nende haigust küllest wõip ärra wõtta. Haigustel en ommad lodud seadused, mis ei sõnna egga pobbiseminne teistte ei joua seada.“ Sääratse petja omma jo palju kahju talurahwa sean tennu nink saawa weel edispäide tegema, kui neid mite kõwaste ei keelta nink üleastja häste naha pääle ei sa. Meie tunneme mitu kabeest, lea mõistmata nink rumala ämma läbi hädalisi omma saanu nink oleme Tartu kliiniku pääl naiti nannu, lea maal oliwa mahasaanu nink kelle kõtu pääle ämma jalguga omma tahtnu sõluda nink sedawiisi last wäljapiistada ehk lea, kui tõinepool ei ole tahtnu wäljatulla, sõrmega latsekodast oliwa labizusanu nink soolikid wäljakistnu. H'rm pranzuseidbe eest om mitmid ajonu sammaspoolse ehk paise, ehk luu nink soenewalu pärast, mes ärakülmamise läbi oliwa telinu, sääratfid petisetohtrid otõma, lea neile elawat lõbedat siõseanniwa ehk neid suitsetiwa nink seeläbi neid waesid weel suuremba häda nink waraja surma siõse saadiwa. Mes tempu nema neidega tegewa, lea halli sõitwa, se om imes panna!

Tõbine peap õmblikuwõrku siõsewõtma, kas siwerd iooma nink muud niisugust, et tõbi iõs raseembas lät seeni kui enamb abi ei ole loeta. Kui mitund põdewa maal filmi? Suuremb jagu neist oles nüüd jo terwe, kui nema aigsaate ois liinatohtre läest nõuru kistnu nink ei mitte ome filmi kusega mõstnu, peenes tõugatu klaasi siõsepuistanu nink muud niisugust.

Kwalik on, et mes tõbitsidega maal etewõtaõ, mite lufinda midake ei awita, enge päälele weel hirmus kahjulik om. Nüüd ildaigu om inemiste töö hind liig kallis saanu, niidade et mõisniku jo nakawa masinatega maatoõd tallitama; seepärast om suures kahjus arwata, kui üks ehk tõine inemine enneaigu hädalises saap nink enamb ei jõiwa töõd teta. Kui üten kogudusen 500 inemistega 1000 wakala põllu, maad om nink kogudus ka seda maad jõiway harida, ent 100 inemist jääwa hädalises, siõwõiwa 400 ennege 800 wakala maad harida nink 200 wakala jääwa harimata, nink ne 100 hädalise tahtwa ka süiwa nink henda kata. Kost se siõ peap wäljatulema? Et siõ kogudus niisugutse kahju siõse es saas, siõ peap hoolt kannetama, et hädaliõte arm mite ni suures ei sa nink et koguduse inemise ihu nink henge poolest terwes jääse. Kes haiges jääp, seda peap mõistlikul wiisil terwuse manu saadetama, ni rutu ja ni tärweste, kui eale wõimalik om, masko niipalju kui ta masap. Sest kui arstimine mite enamb ei masfa, kui 5 rubla, ent wõtap 10 nädalat aiga, siõ oles inemine neide 10 nädala seen wõinu 60 rubla ärateenida; seepärast om paremb, tõbine masap tohtriõ 50 rubla nink tohter teep teda 2 nädalaga terwes, siõ jääwa weel 8 nädalat pärra, kelle seen inemine, kui ta terwe om, wõip 48 rubla jälle kätte sada. Ooawa ent pikalise tohtertamise man jääp inemine 10 nädala seen 55 rubla